

Utbildningsdepartementet

Utbildningspolitik för en bra start i Sverige

Bakgrund

Människor som kommer till Sverige har starka drivkrafter att skapa ett hem, skaffa sig ett jobb och hitta sin plats i samhället. Sköter vi mottagandet av nyanlända på ett bra sätt så är det en stor möjlighet. Sverige står exempelvis inför en stor utmaning när andelen äldre i befolkningen ökar. Det gör att fler yrkesverksamma behövs för att arbeta i och kunna finansiera välfärden. De flesta som kommer till Sverige är i yrkesaktiv ålder och många har både utbildning och yrkeserfarenhet. Dessutom har många kompetens inom områden som behövs för att lösa kompetensförsörjningen. Det handlar till exempel om läkare, sjuksköterskor, lärare, undersköterskor, industriarbetare och ingenjörer.

När regeringen tillträdde inleddes ett arbete med att ta fram förslag för att underlätta nyanländas etablering i Sverige. Regeringens **etableringspaket** innehåller reformer inom områden som jobb, skola, bostad, kommunalt flyktingmottagande och civilsamhällets roll i etableringen. Här beskrivs de första beståndsdelarna av den utbildningspolitiska delen av etableringspaketet.

En bra start i skolan är en bra start i Sverige

Hur ser vi till att alla elever får bästa möjliga skolgång utifrån olika individuella behov och förutsättningar? Det är inte enbart en etableringspolitisk uppgift. Hela regeringens samlade utbildningspolitik syftar till att ge alla elever en likvärdig utbildning. Regeringen investerar för att de som är i behov av stöd ska få det redan i de tidiga årskurserna. Vi har tagit initiativ till en nationell samling för läraryrket, så att attraktiviteten för yrket höjs, till exempel genom att möjliggöra höjda lärarlöner. Regeringen satsar också på fler anställda i skolan, och prioriterar dessutom ökad jämlikhet genom satsningar på elevhälsa och särskilda investeringar för elever och skolor med tuffa utmaningar.

Precis som under Balkankonflikterna på 90-talet kommer nu många människor till Sverige. Våra värderingar och vår respekt för internationella konventioner innebär att vi har en gemensam uppgift att hjälpa människor i nöd. Regeringen kommer alltid att stå upp för en human asylpolitik och konsekvent försvara asylrätten. Det är en mycket liten del av alla som är på flykt undan världens alla humanitära katastrofer som kommer till Sverige, men det är likväl ett stort ansvar. Utöver regeringens samlade politik för en likvärdig utbildning, presenterar regeringen därför nu ett flertal första insatser i syfte att ge nyanlända en bra start i Sverige.

1. Fler lärare med utländsk bakgrund: Bland nyanlända och flyktingar finns det många med yrkesbakgrund som lärare. Vi är angelägna om att ta till vara deras kompetens som lärare och att göra det möjligt för dem som vill att så snabbt som möjligt börja undervisa i de ämnen som de är utbildade för. Under tiden kan en möjlighet för många av de nyanlända lärarna vara att börja arbeta som studiehandedare eller modersmållärare, för att på så sätt bidra till att ge nyanlända elever de bästa förutsättningarna att nå kunskapsmålen. Det skulle hjälpa till att säkerställa att eleverna inte tappar i sin utveckling bara för att de börjar skolan i ett nytt land.

I budgetpropositionen för 2015 skrev vi om ett nationellt sammanhållet system för validering. Hur det ska se ut utreds just nu på utbildningsdepartementet fram till 1 april. Klart är att det behöver bli lättare för individen att överblicka än dagens system och de resurser som finns behöver användas mer effektivt. För att nyanlända snabbare ska kunna etablera sig på svensk arbetsmarknad inleder regeringen dessutom trepartssamtal för ett så kallat Snabbspår in på arbetsmarknaden.

2. Studiehandedning på modersmål: Nyanlända elever ska få studiehandedning på sitt modersmål så att de kan fortsätta utvecklas i andra ämnen utan att studierna försenas i väntan på att de lär sig svenska. Studiehandedning kan innebära stöd före, under och efter lektion i form av översättning av lärarens instruktioner och genomgångar. Regeringen avser återkomma med budgetsatsningar på detta område.

3. Höjning av nyanlända elevers studieresultat: Regeringen kommer att avsätta medel för att stödja huvudmännens arbete med att utforma en individanpassad utbildning för nyanlända elever. För att identifiera vad eleven behöver fortsätta utveckla för att nå kunskapskraven föreslår regeringen i propositionen *Utbildning för nyanlända elever – mottagande och skolgång* att nyanlända elevers kunskaper ska kartläggas. Kartläggningen ska utgöra underlag för dels beslut om vilken årskurs och undervisningsgrupp som eleven ska placeras i, dels hur den kommande undervisningen i de olika ämnena ska planeras och hur tiden mellan de

olika ämnena ska fördelas. En nyanländ elev ska inom två månader, från det att hen för första gången tagits emot i skolväsendet, placeras i en årskurs som är lämplig med hänsyn till hens ålder, förkunskaper och personliga förhållanden i övrigt. Undervisning i förberedelseklass ska övergå till ordinarie undervisning så snart eleven bedöms ha tillräckliga kunskaper. Undervisning i förberedelseklass ska inte få pågå längre än två år.

4. Individanpassad Sfi-utbildning: Regeringen vill se en mer individanpassad utbildning som bättre utgår från elevens utbildningsbakgrund. Dessutom ska eleverna kunna kombinera språkundervisningen med andra kurser i vuxenutbildningen, till exempel med en yrkesutbildning som är relevant för elevens planerade yrkesval. Sfi ska även i högre grad erbjudas på tider som passar eleven så att språkstudierna kan kombineras med exempelvis jobb eller praktik. Hemkommunen ska också bli skyldig att se till att den som avser läsa bland annat Sfi erbjuds studie- och yrkesvägledning så att det finns större möjligheter att skraddarsy utbildningen efter den enskilde elevens förutsättningar och behov. Regeringen väljer nu att gå vidare med frågan om att individanpassa och effektivisera Sfi-undervisningen och kommer inom kort att presentera en proposition som är ett första steg i förbättringen av Sfi.

5. Kompetensutveckling till rektorer och lärare: För att bättre kunna stödja språk- och kunskapsutveckling hos nyanlända elever ska lärare och rektorer få ökad kunskap och kompetens om flerspråkighet, andraspråksutveckling och språk- och kunskapsutvecklande arbetsmetoder. Regeringen avser att förstärka befintligt uppdrag till Skolverket med detta syfte.

6. Stöd till skolor med tuffa förutsättningar: Regeringen vill ge Skolverket i uppdrag att sluta avtal med skolor med låga studieresultat för att stödja kunskapsutvecklingen. Regeringen har redan beslutat att ändra instruktionen för Skolverket för att förbereda myndigheten för detta uppdrag.

7. Fjärrundervisning på modersmål: Regeringen föreslår i en proposition att fjärrundervisningen ska underlättas, bland annat för att modersmålsundervisningen ska kunna hålla hög kvalitet i hela landet.

Tillsammans med regeringens samlade utbildningspolitik kommer dessa insatser att bygga ett samhälle där alla får möjlighet att utvecklas utifrån sina individuella behov och förutsättningar. Dessutom kommer välbehövlig kompetens att tas till vara. Det är inte bara viktigt ur etableringsperspektiv, utan en angelägenhet för hela landet.